

Іспит на професіоналізм

У закладах охорони здоров'я працюють спеціалісти різних галузей. Для роботи самого закладу і для оплати праці суттєве значення має рівень кваліфікації спеціалістів.

Чим вищий рівень кваліфікації лікарів, фахівців з базовою та неповною вищою медичною освітою (середніх медичних працівників), а також інженерно-технічного персоналу та працівників бухгалтерсько-економічних служб, тим вищі їхні посадові оклади.

Держава висуває до спеціалістів, які надають медичну допомогу населенню, високі вимоги щодо рівня їхньої кваліфікації. Для того щоб мати право займатися медичною діяльністю в закладах охорони здоров'я чи бути фізичною особою — суб'єктом підприємницької діяльності, яка здійснює діяльність з медичної практики, особа повинна мати не лише спеціальну медичну освіту, а й відповідати єдиним кваліфікаційним вимогам Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, затверджених наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва та Міністерства охорони здоров'я від 16 лютого 2001 року № 38/63 (далі — Ліцензійні умови).

Відповідність спеціальним освітнім та кваліфікаційним вимогам може засвідчуватися:

- дипломом державного звання про медичну освіту;
- сертифікатом лікаря-спеціаліста, виданим вищим медичним навчальним закладом, закладом післядипломної освіти III-IV рівнів акредитації відповідно до Положення про порядок проведення атестації лікарів, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України «Про дальше удосконалення атестації лікарів» від 19 грудня 1997 року № 359 (далі — Положення № 359);
- посвідченням про присвоєння (підтвердження) відповідної кваліфікаційної категорії за спеціальністю, виданим відповідно до Положення № 359;
- свідоцтвом про проходження підвищення кваліфікації та перепідготовки молодших медичних та фармацевтичних працівників, виданим вищими медичними навчальними закладами I-III рівнів акредитації відповідно до Положення про Свідоцтво про проходження підвищення кваліфікації та перепідготовки молодших медичних та фармацевтичних спеціалістів, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 7 вересня 1993 року № 198;

– документом, що підтверджує стаж роботи за спеціальністю на час подання заяви (копію трудової книжки з наявністю даних за останніх п'ять років або виписки з неї).

Лікарі, котрі пропрацювали за конкретною лікарською спеціальністю менше трьох років, допускаються до медичної практики відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про порядок направлення на стажування лікарів і їх наступного допуску до лікарської діяльності» від 17 березня 1993 року № 48 (далі — Наказ № 48) після проходження стажування.

Суб'єктам господарювання заборонено допускати до здійснення медичної практики осіб, які не відповідають кваліфікаційним вимогам, установленим Ліцензійними умовами.

Особливості атестації лікарів

Рівень кваліфікаційних вимог до лікаря підтверджує кваліфікаційна категорія, яку він здобуває за бажанням або з цією ж метою кожних п'ять років навчається на курсах підвищення кваліфікації в державних закладах післядипломної освіти.

Оскільки атестація лікарів має суттєве значення в діяльності будь-якого закладу охорони здоров'я, керівникові кадрової служби важливо знати всі деталі цієї роботи і вимоги, висунуті до лікаря, який атестується.

Атестація лікарів провадиться відповідно до Положення № 359 та Номенклатури лікарських спеціальностей, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19 грудня 1997 року № 359.

Відповідно до наказу Міністерства праці та соціальної політики України і Міністерства охорони здоров'я України «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення» від 5 жовтня 2005 року № 308/519 особам, які бажають пройти атестацію на присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії і вчасно подали потрібні документи до атестаційної комісії (не пізніше як за два місяці до закінчення 5-річного строку з часу попередньої атестації (переатестації), зазначену виплату проводять до винесення рішення атестаційної комісії про її підвищення (підтвердження) або відмову.

Порядок атестації лікарів-пенсіонерів

У більшості лікарень працює понад 40% лікарів-пенсіонерів, 10% із яких не атестовані більше року. За чинними нормами вони не можуть працювати лікарями-спеціалістами, а від переведення їх на посади лікарів-стажистів відмовляються. Якими мають бути дії адміністрації лікарні: звільнити у зв'язку з невідповідністю обійманій посаді чи, можливо, оплатити їхню працю як лікарів без кваліфікаційної категорії?

Порядок атестації лікарів затверджено наказом МОЗ України від 19.12.97 № 359 «Про подальше удосконалення атестації лікарів» зі змінами. Атестація лікарів на присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій проводиться за їх бажанням (пункт 1.10 наказу). Право на роботу на посаді лікаря за будь-якою спеціальністю є у спеціалістів, які мають повну вищу освіту за напрямом підготовки «Медицина» за спеціальністю «Лікувальна справа» та спеціалізацію за відповідним фахом.

Відповідно до пункту 1.10 зазначеного наказу лікарі, які протягом року після закінчення 5-річного терміну з моменту попередньої атестації не виявили бажання і не подали документи на чергову атестацію (крім випадків, передбачених пунктом 4.2 цього наказу), та лікарі, яким за рішенням атестаційної комісії відмовлено у присвоєнні (підтвердженні) іншої кваліфікаційної категорії, підлягають атестації на визначення знань та практичних навиків із підтвердженням звання «лікар-спеціаліст» після проходження стажування (пункт 1.10 зазначеного наказу). Таким чином, лікар за 2 місяці до закінчення 5-річного терміну з дня попередньої атестації повинен подати відповідні документи для проходження курсів підвищення кваліфікації та атестації. Оплата кваліфікаційної категорії у цьому випадку проводиться до винесення рішення атестаційної комісії про її підвищення (підтвердження) або відміну (підпункт 6 пункту 2.4 спільного наказу Мінпраці та МОЗ України від 05.10.2005 № 308/519 «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення»). Якщо документи для проходження курсів підвищення кваліфікації та атестації своєчасно не подані, оплата за категорію припиняється з наступного дня після закінчення 5-річного терміну з дати підписання наказу про її присвоєння.

У разі відмови лікаря подати документи на чергову атестацію протягом року після закінчення 5-річного терміну з моменту попередньої атестації, він має право займатися медичною діяльністю лише після проходження стажування та атестації на визначення знань та практичних навиків із підтвердженням звання «лікар-спеціаліст». Питання направлення на стажування розв'язується протягом року після закінчення 5-річного терміну з моменту попередньої атестації. У цей період лікарю встановлюють посадовий оклад у розмірі, встановленому для лікарів-стажистів (підпункти 2 та 4 пункту 2.2.5 спільного наказу Мінпраці та МОЗ від 05.10.2005 № 308/519 «Про впорядкування умов оплати праці працівників закладів охорони здоров'я та установ соціального захисту населення»).

Порядок направлення лікарів на стажування затверджено наказом МОЗ України від 17.03.93 № 48 «Про порядок направлення на стажування лікарів і їх наступного допуску до лікарської діяльності». Направлення лікаря на стажування здійснюється управлінням охорони здоров'я на термін від 1 до 6 місяців. Конкретний термін стажування фахівця визначається у кожному окремому випадку органом охорони здоров'я.

Якщо лікар відмовляється пройти стажування, адміністрація має право звільнити його у зв'язку з невідповідністю кваліфікаційним вимогам або перевести працівника за його згодою на посаду середнього медперсоналу.

Роз'яснення щодо правильного використання посади "лікар (провізор)-стажист"

№11-02-09 10-1 від 11 січня 2011 р.

У зв'язку із великою кількістю звернень, Департамент кадрової політики та запобігання корупції МОЗ України дає роз'яснення щодо правильного використання посад «лікар (провізор)-стажист».

До роботи на посадах лікарів і провізорів допускаються фахівці, що отримали спеціальну підготовку у вищих навчальних закладах відповідно до "Переліку...", затвердженого наказом МОЗ України від 25.12.92 № 195 "Про затвердження Переліку вищих і середніх спеціальних навчальних закладів, підготовка і отримання звання в яких дають право займатися медичною і фармацевтичною діяльністю" та звання лікаря (провізора)-спеціаліста з конкретної спеціальності, або атестовані за цією спеціальністю з присвоєнням (підтвердженням) кваліфікаційної категорії.

У разі закінчення терміну дії сертифіката лікаря (провізора)-спеціаліста, одного року після закінчення 5-річного строку з моменту попередньої атестації на присвоєння (підтвердження) кваліфікаційної категорії чи отримання звання лікаря (провізора)-спеціаліста з іншої спеціальності, лікар (провізор) підлягає терміновому направленню на стажування (спеціалізацію) і до отримання звання "лікар (провізор)-спеціаліст" зараховується (переводиться) на посаду «лікар (провізор)-стажист». При цьому лікарська (провізорська) посада на час спеціалізації (стажування) повинна бути замінена посадою лікаря (провізора)-стажиста з цієї спеціальності (п. 2.1.3 наказу МОЗ України від 22.07.93 № 166 "Про подальше удосконалення системи післядипломної підготовки лікарів (провізорів)"). Правильне формування назви посади лікаря (провізора)-стажиста з урахуванням вимог Класифікатора професій ДК 003 : 2005, наприклад: "лікар-стажист з терапії" або інше.

Зарахування на посаду «лікар (провізор)-стажист» з певної спеціальності здійснюється у наступних випадках: якщо лікар (провізор) протягом року після закінчення 5-річного строку з моменту попередньої атестації з присвоєнням (підтвердженням) атестаційної категорії не виявив бажання і не подав документи на чергову атестацію (пункт 1.10 Положення, затвердженого наказом МОЗ України від 19.12.97 № 359 "Про подальше удосконалення атестації лікарів", п. 2.1 Положення про проведення атестації провізорів, затвердженого наказом МОЗ України від 12.12.06 № 818 "Про вдосконалення атестації провізорів і фармацевтів"),

якщо лікарю (провізору) за рішенням атестаційної комісії відмовлено у присвоєнні (підтвердженні) другої кваліфікаційної категорії (пункт 1.10 Положення, затвердженого наказом МОЗ України від 19.12.97 № 359, п. 2.1 Положення про проведення атестації провізорів, затвердженого наказом МОЗ України від 12.12.06 № 818 "Про вдосконалення атестації провізорів і фармацевтів"),

якщо лікар (провізор) зарахований (переведений) на іншу посаду, до отримання ним сертифікату лікаря-спеціаліста з відповідної лікарської (провізорської) спеціальності (п.1 Примітки до розділів I, II "Лікарські посади" та "Провізорські посади" наказу МОЗ України від 25.12.92 № 195 "Про затвердження Переліку вищих і середніх спеціальних навчальних закладів, підготовка і отримання звання в яких дають право займатися медичною і фармацевтичною діяльністю"),

якщо лікар не працював за конкретною лікарською спеціальністю більше 3 років (п.1 Положення, затвердженого наказом МОЗ від 17.03.93 № 48 "Про порядок направлення на стажування лікарів і їх наступного допуску до лікарської діяльності"),

якщо провізор не працював за конкретною провізорською спеціальністю більше 5 років (п.2.1 Положення про проведення атестації провізорів, затвердженого наказом МОЗ України від 12.12.06 № 818 "Про вдосконалення атестації провізорів і фармацевтів").

Після зарахування (переводу) на посаду «лікар (провізор)-стажист», така особа зразу ж направляється для проходження стажування (спеціалізації) з послідуною атестацією з присвоєнням звання спеціаліста з конкретної лікарської (провізорської) спеціальності, що дає право займатися лікарською (провізорською) діяльністю за вказаною спеціальністю.

У разі відмови від стажування (спеціалізації), лікар (провізор)-стажист (за згодою) з додержанням вимог наказу МОЗ України від 25.12.92 № 195 "Про затвердження Переліку вищих і середніх спеціальних навчальних закладів, підготовка і отримання звання в яких дають право займатися медичною і фармацевтичною діяльністю" може бути переведений на посаду молодшого спеціаліста з медичною освітою, а у разі відмови — підлягає звільненню по ст.40, п.2 КЗпП України.

Прошу довести дані роз'яснення до відома всіх зацікавлених осіб та забезпечити виконання нормативно-правових актів.

В.о. Директора І.І. ФЕЦЕНКО

Сторінку підготувала

Євгенія ПИГЕЛЬ, завідувач відділу соціального захисту Львівської обласної організації професійної спілки працівників охорони здоров'я України.